

обґрунтовані представниками російської дефектології, зокрема Л.С. Виготським. Йдеться, перш за все, про нові підходи до розуміння сутності структури аномального розвитку, про первинну і вторинну природу дефекту, про єдність інтелекту і афекту, які були покладені в основу методологічних підходів дефектології.

Наукова тематика дослідницьких інститутів охоплювала досить широке коло питань. Але у центрі уваги продовжувало залишатись лікувальне педагогічне та психологічне дослідження нормальних та розумово відсталих учнів з метою виявлення і обґрунтування причин, що порушують психофізичний розвиток, розробки показників психічного розвитку дітей, методів діагностики, медико-педагогічних профілактичних засобів.

Науково-дослідна робота, що проводилася в той час, значно розширила знання про розумову відсталість, дозволила виявити психолого-педагогічні особливості, що притаманні окремим групам учнів, обґрунтувала необхідність їхнього врахування в навчально-виховному процесі. І хоча більшість досліджень носило емпіричний та описовий характер, все ж вони відіграли позитивну роль в становленні та розвитку корекційного навчання аномальних дітей і не втратили своєї актуальності й на сьогоднішній день.

УДК 371

Олексенко С. В.

АКТИВІЗАЦІЯ МОВЛЕННЕВОГО РОЗВИТКУ ДІТЕЙ РАНЬОГО ВІКУ ЧЕРЕЗ ОРГАНІЗАЦІЮ МОТОРНОЇ ПОВЕДІНКИ

В ранньому віці більшість психічних функцій лише формуються, тому їх дослідження надає можливість визначити умови їх повноцінного розвитку, вчасно помітити ознаки порушень та розробити засоби їх уникнення.

В вітчизняній та закордонній психології досить детально вивчалась роль дрібних рухів рук в розвитку пізнавальної активності. Доведено зв'язок між рівнем розвитку мовлення та розвитком дрібних рухів пальців рук. Серед чинників впливу на голосові реакції виділялись і дії з предметами.

Г.Доман довів вплив рухової активності на розвиток мозкових структур, що створює можливості для розвитку інших здібностей.

Не здійснювалась диференціація впливу окремих видів рухової активності на мовленнєвий розвиток дітей протягом всього періоду раннього дитинства.

В попередніх наших дослідженнях ми виявили, що посилена рухова активність немовляти при засвоєнні нової пози тіла та активне засвоєння дитиною раннього віку нових локомоторних рухів сприяють формуванню новоутворень в мовленнєвому розвитку. Тобто, саме в межах засвоєння нової пози тіла та основних локомоторних рухів і слід проводити розвивальний вплив. Але при цьому слід враховувати конкурентні умови розвитку моторики та мовлення і вправи з розвитку мовлення здійснювати призупинивши активні рухи.

В процесі довготривалого спостереження за групою дітей раннього віку, які знаходились в умовах сімейного виховання, здійснення організованої моторної активності, перед нами постало завдання дослідження розвитку мовлення дітей в процесі оволодіння предметними діями.

Спираючись на аналіз психологічної літератури та на власні спостереження ми виділили такі періоди формування дій з предметами:

- Підготовчий період (поява рухової реакції на сприйняття предмету; предметно-спрямовані рухи під контролем зору),

- Період маніпулятивних дій з предметами (маніпуляції спрямовані спочатку на предмет; потім на результат дії; маніпулювання двома предметами; застосування різноманітних способів дій з предметами незалежно від їх функцій);

- Період предметної діяльності (дії з предметами відповідно до їх функцій, процесуальні ігри; багатофункціональні дії з предметами при знанні суспільно-закріпленого постійного призначення предметів).

Наші спостереження показали, що перед змінами в мовленнєвому розвитку відбувається посилена макрорухова активність дитини. Вдосконалення ж мовленнєвих дій проходить одночасно з активними дрібними рухами рук, які здійснюються в процесі дій з предметами.

На початкових етапах, завдяки емоційному сприйняттю предметів дитина здійснює активні хаотичні, а потім більш контрольовані рухи руками, це в свою чергу підштовхує її до повторення новоутворених голосових реакцій.

Під час простого маніпулювання предметами активізуються центри ритму, що допомагає вдосконаленню лепету (ритмічному вимовлянню складів).

Розуміння мовлення формується в процесі ускладнення маніпулятивних дій та завдяки предметно-опосередкованому спілкуванню з дорослим.

Аналіз літератури та власні спостереження показують, що при використанні дій з предметами, як засобу розвитку мовлення, важливо дотримуватись певних правил:

- називання предмету повинне співпадати з показом та діями з ним;
- назва предмету засвоюється краще, якщо дитина обстежує предмет з допомогою різних аналізаторів;

- різноманітність дій з предметом забезпечує зміцнення зв'язку слово – предмет;

- при ознайомленні з предметом слід називати не лише назву, а і його ознаки.

Перехід домовленнєвих голосових реакцій в суто мовленнєві здійснюється на фоні активного вправлення в ходьбі, яке значно збільшує мовленнєву активність дитини.

При вдосконаленні руху, ця активність зменшується, тому для розвитку мовленнєвих навичок та для більш диференційованої активізації мовленнєвих центрів, ми використовували :

- словесні вправи, що включали називання предмета, спроби дитини повторити слово-назву, самостійне називання предмета вказаного дорослим;

- ігри з предметами, які закріплюють диференціацію дій лівої та правої руки, розвивають рухи кисті та пальців рук (нахилювання, розкручування, насипання, елементи зображувальної діяльності, збирання дрібних предметів).

Отже, в процесі оволодіння предметними діями здійснюється вдосконалення мовленнєвих новоутворень. В період розвитку активного мовлення, коли зменшується вплив макрорухової активності, саме предметні дії, особливо дрібні рухи рук, починають здійснювати стимулюючий вплив на мовленнєві дії. Завдяки взаємодії дорослого з дитиною під час дій з предметами формується потреба в спілкуванні, яка є однією з умов засвоєння мовлення. Емоційно-позитивне сприйняття предметів, інтерес до них, стимулює розвиток дій з предметами, поступово до наслідування дій додається наслідування мовлення.

В той же час посилюється вплив мовлення на предметну діяльність дитини (краще розуміє словесні вказівки дорослого і корегує відповідно до них свої дії, може уточнити дії з допомогою запитань)

УДК 615.851.4

Пащенко В.Г., Булкина Н.П., Авксентьев Л.Ф., Николаева Е.А., Васецкая Н.В.

К ВОПРОСУ О РЕАБИЛИТАЦИИ БОЛЬНЫХ БРОНХО-ЛЕГОЧНЫМИ ЗАБОЛЕВАНИЯМИ

Актуальность. Задачей нашей работы было изучение динамики иммунологического статуса больных, сопоставление его с показателями физической работоспособности и выяснение наиболее информативных иммунологических критериев медицинской реабилитации бронхиальной астмы.